

Din amintirile noastre despre Cercul Cultural al Liceului Izraelit din Timișoara (anii 1940-1945)

De Tomi și Rolla Laszlo

La Liceul Izraelit din Timișoara, ca la toate liceele din România din acea perioadă, existau cercuri culturale la care participau elevii claselor superioare. Scopul acestor cercuri era crearea unui cadru în care elevii să-și completeze pregătirea în domeniul culturii generale, folosindu-și propriile surse de documentare și de creație în special în domeniul literar, dar și în alte domenii – muzică, arte, filosofie.

Aceste cercuri erau conduse de elevi sub îndrumarea destul de discretă din partea corpului profesoral care s-a străduit să dea cât mai multă libertate elevilor, căci unul din scopuri era ca elevii să se obișnuiască să se descurce singuri.

Noi am participat foarte activ la viața acestor cercuri care pentru noi aveau o importanță deosebită, pentru că am ajuns în clasele superioare de liceu în perioada 1940-1944, când tineretul evreu era exclus din activitatea socială și culturală publică și singurul mediu posibil de culturalizare era cel creat de liceu. În anii când în sălile de cinema și teatru era scris pe ușa "Juden unerwünscht", noi ne simțeam în largul nostru numai acolo, unde ne plăcea ce auzeam, ne cunoșteam între noi și ne simțeam în siguranță: în cercul cultural la Liceul Izraelit.

După câte ne amintim, au funcționat mai multe cercuri, unul "general" și câteva cercuri pe specialitate, ca, de exemplu, cercul pentru elevii clasei a 5a (pentru că cercul "principal" era numai pentru elevii claselor 6-8), cercul de franceză și cercul de matematică. Acestea care însă au funcționat numai timp de 2-3 ani.

Cercul avea întâlniri o dată pe săptămână într-o sală de clasă pusă la dispoziție în acest scop de direcțiunea școlii. Conducerea Cercului era asigurată de un președinte, un vicepreședinte și un secretar care se ocupau de pregătirea programelor și de conducerea ședințelor. Cercul n-avea nevoie de fonduri materiale, deci nu avea buget, nici casier.

Sala era întotdeauna plină. La ședințele noastre veneau de multe ori și absolvenți din anii anteriori, în zilele în care nu erau plecați la detașamente de muncă din

afara oraşului. Unii dintre aceşti absolvenţi participau şi în calitate de prezentatori ai unor lucrări proprii, contribuind astfel la ridicarea nivelului şedinţelor.

Ne amintim de Rothenstein Bernhard, Winkler Emeric, Löbl Daniel, Feldmann Victor, care, venind pentru câteva zile de permisiune de la detaşamentele de lucru, au ţinut conferinţe originale la sedintele cercului.

O parte din cei prezenţi şi deseori vorbitori au devenit scriitori de profesie: Spitzer Jonny – Szász János, Dénes Ivan, Deutsch Tomi - Deák Tamás, Löwy Dodi - Daniel Károly şi poate mai sunt şi alţii, pe care i-am uitat. Mulţi au rămas în continuare activi în domeniul cultural şi social : Taub János, Gheorghe Turcu, Ezra Fleischer, Tiberiu Schatteles şi Bernhard Rothenstein. Fiecare şedinţă se termina cu un program umoristic, scris de Schaul Scheinberg - Paul Silvestru, fost activist sionist şi communist, actualmente pensionar la Ashdod. În consecinţă, ieşeam de acolo mai deştepti şi mai bine dispuşi.

Tematica conferinţelor era variată: mici lucrări literare proprii, schiţe, povestiri, prezentări despre scriitori despre care nu se învăţa în şcoală, prezentări din domeniul istoriei artelor – în special din domeniul muzicii (caci singura noastră resursă tehnică era un patefon), prezentari din domeniul filozofiei si noutăţilor ştiinţifice.

Din partea corpului profesoral am avut concursul regretaţilor Frucht Francisc (Anavi Adam), Hauben Frederic, Kardos Ladislau şi Neumann Marika.

Dintre organizatorii şi conducătorii Cercului ne amintim de Jancsi Färber, Bernhard Rothenstein, Pali Weisz şi ... subsemnatul.

Câteodată se citea cu voce tare câte un capitol din cartea despre care se vorbea. Rolla era mereu solicitată să citească, deoarece, aşa se spunea, se pricepea să interpreteze textul. Se pare că era adevărat, căci, la sfârşit, primea aplauze şi laude. ;)